

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

З ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ

*(для студентів 4 курсу заочної форми навчання напрямку підготовки
6.050701 – «Електротехніка та електротехнології»
та слухачів другої вищої освіти)*

**ХАРКІВ
ХНАМГ
2012**

Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з дисципліни «Основи психології та педагогіки» (для студентів 4 курсу заочної форми навчання напрямку підготовки 6.050701 – «Електротехніка та електротехнології» та слухачів другої вищої освіти) / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: О. В. Хом'якова. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 12 с.

Укладач: О. В. Хом'якова

Рецензент: канд. психол. наук, доцент І. М. Золотарьова

Рекомендовано кафедрою мовної підготовки, педагогіки та психології,
протокол № 2 від 27.10.2010р.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Тематика контрольних робіт надається викладачем та повністю співпадає з навчальною робочою програмою.
2. Роботу слід виконувати як самостійне осмислення теоретичного матеріалу.
3. Перед вибором теми контрольної роботи слід уважно ознайомитись із змістом теоретичного матеріалу в цілому.
4. Контрольну роботу треба виконувати самостійно.
5. На поставлені питання відповідати конкретно.
6. У роботі вказувати відповідні джерела інформації.
7. Відповіді на питання передбачають наведення прикладів.
8. На поставлені питання відповідати стисло, уникаючи зайвої та несуттєвої інформації.
9. Робота оформлюється у зошиті у письмовому вигляді.
10. Обсяг роботи – не менше двох сторінок на одне питання
11. Після відповіді на кожне питання вказати використану літературу
12. Контрольна робота перевіряється викладачем до екзамену або заліку.
13. Контрольна робота має бути підготовлена у термін, визначений викладачем.
14. Студент, що виконав роботу на "задовільно" та вищу оцінку, допускається до заліку або екзамену.
15. Якщо контрольну роботу не виконано, студент до заліку не допускається.
16. Залежно від рівня виконаної контрольної роботи, викладач може винести деякі її питання для обговорення на залік або екзамен.
17. Роботу слід оформлювати охайно, писати чітко.

КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ

Варіант 1. ПСИХОЛОГІЯ ЯК НАУКА

1. Поняття психології, зв'язок психології з іншими науками.
2. Етапи розвитку психіки.
3. Напрямки розвитку психології як науки.

Джерела:

1. Максименко С.Д. Психологія. – К.: Либідь, 2007.
2. Столяренко Л.Д. Основы психологи. – Ростов-на-Дону, 2009.
3. Немов Р.С. Общая психология. Краткий курс. – СПб.: Питер, 2010.

Варіант 2. ПОНЯТТЯ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Активність психіки та діяльність.
2. Структура діяльності.
3. Види діяльності людини.
4. Професійна діяльність.

Джерела:

1. Леонтьев А.Н. Лекции по общей психологии. – М., 2005.
2. Столяренко Л.Д. Основы психологи. – Ростов-на-Дону, 2009.
3. Немов Р.С. Общая психология. Краткий курс. – СПб.: Питер, 2010.

Варіант 3. ПОНЯТТЯ ОСОБИСТОСТІ

1. Індивід та особистість.
2. Особистість та індивідуальність.
3. «Я-концепція».
4. Особистість в соціальній групі.

Джерела:

1. Психология. Учебник для гуманитарных вузов / Под ред. Дружинина В.Н. – Москва – Санкт-Петербург: Питер, 2006.
2. Столяренко Л.Д. Основы психологии. – Ростов-на-Дону, 2009.
3. Немов Р.С. Общая психология. Краткий курс. – СПб.: Питер, 2010.

Варіант 4. ТЕМПЕРАМЕНТ

1. Темперамент і тип нервової діяльності.
2. Типи темпераменту.
3. Темперамент та професійна діяльність.

Джерела:

1. Максименко С.Д. Психологія. – К.: Либідь, 2007.
2. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. – СПб.: Питер, 2001.
3. Немов Р.С. Общая психология. Краткий курс. – СПб.: Питер, 2010.

Варіант 5. ХАРАКТЕР

1. Поняття характеру.
2. Типи акцентуації характеру.
3. Характер та професійна діяльність.

Джерела:

1. Максименко С.Д. Психологія. – К.: Либідь, 2007.
2. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. – СПб.: Питер, 2001.
3. Немов Р.С. Общая психология. Краткий курс. – СПб.: Питер, 2010.

Варіант 6. ЗДІБНОСТІ

1. Поняття здібностей. Співвідношення понять «задатки – здібності».
2. Умови формування здібностей.
3. Роль здібностей у професійній діяльності.

Джерела:

1. Максименко С.Д. Психологія. – К.: Либідь, 2007.
2. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. – СПб.: Питер, 2001.
3. Немов Р.С. Общая психология. Краткий курс. – СПб.: Питер, 2010.

Варіант 7. СПІЛКУВАННЯ

1. Структура процесу спілкування.
2. Засоби спілкування.
3. Роль спілкування у професійній діяльності

Джерела:

1. Максименко С.Д. Психологія. – К.: Либідь, 2007.
2. Основи психології / Під ред. Киричука О.В., Роменця В.А. – К.: Либідь, 1999.
3. Немов Р.С. Общая психология. Краткий курс. – СПб.: Питер, 2010.

Варіант 8. ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

1. Поняття соціальної групи. Види соціальних груп.
2. Структура формальної соціальної групи.
3. Поняття лідерства.

Джерела:

1. Максименко С.Д. Психологія. – К.: Либідь, 2007.
2. Столяренко Л.Д. Основы психологи. – Ростов-на-Дону, 2009.
3. Немов Р.С. Общая психология. Краткий курс. – СПб.: Питер, 2010.

Варіант 9. ПІЗНАВАЛЬНО-ЕМОЦІЙНА СФЕРА ОСОБИСТОСТІ

1. Поняття пізнавальних процесів та їх види.
2. Мислення та уява як найскладніші пізнавальні процеси.
3. Емоції та воля.

Джерела:

1. Максименко С.Д. Психологія. – К.: Либідь, 2007.
2. Столяренко Л.Д. Основы психологи. – Ростов-на-Дону, 2009.
3. Психологія / Під ред. Трофімова Ю.Л. – К.: Либідь, 2001.

Варіант 10. ПЕДАГОГІКА ЯК НАУКА

1. Поняття педагогіки як науки.
2. Найважливіші категорії педагогіки.
3. Поняття дидактики як теорії та методики навчання.

Джерела:

1. Лозниця В.С. Основи психології та педагогіки: Навч. посібник. – К., 2001.
2. Основи психології та педагогіки / За ред. Степанова О.М. та ін. – К., 2003.
3. Психология и педагогика: Учебное пособие. – М., 2002.
4. Реан А.А., Бордовская В.Н., Розум С.И. Психология и педагогика. Учебник для вузов. – СПб.: Питер, 2001.

СЛОВНИК ПСИХОЛОГІЧНИХ ТЕРМІНІВ

Абсолютний поріг чутливості – мінімальна сила подразника, яка здатна викликати ледь помітні відчуття.

Адаптація – зміна параметрів чутливості аналізаторів, пристосування їх до подразників.

Акцентування – створення нових образів шляхом підкреслювання певних рис.

Амнезія – втрата пам'яті, яка супроводжується іншими розумовими відхиленнями.

Аперцепція – вплив попереднього досвіду, знань, актуальних потреб, стану особистості та її сприймання.

Афазія – відхилення, що супроводжується проблемами вербального вираження, спричинене порушеннями в роботі мозку.

Афект – короткочасне бурхливе переживання людини (гнів, лють, жах, відчай, раптова радість).

Бажання – один із структурних компонентів розвитку вольового процесу: переживання людиною своїх актуальних потреб.

Біхевіоризм – психологічна школа, очолювана Дж. Уотсоном, яка ігнорувала і свідомість, і підсвідомість, і фокусувала свою увагу на вивчення поведінки як умовного рефлексу.

Відчуття – психічний процес, що полягає у відображенні мозком властивостей предметів і явищ об'єктивного світу, а також станів організму при безпосередньому впливі подразників на відповідні органи чуття.

Вміння – засвоєний суб'єктом спосіб виконання дій, який забезпечується сукупністю набутих знань і навичок.

Воля – свідомо саморегуляція людиною своєї поведінки й діяльності, регулююча функція мозку, яка полягає в здатності активно домагатися свідомо поставленої мети, переборюючи зовнішні та внутрішні перешкоди.

Геніальність – найвищий ступінь обдарованості людини, вияв її творчих сил, що має для життя суспільства історичне значення.

Гнів – психічний стан людини, фізіологічним механізмом якого є підвищення процесів збудження в корі головного мозку, викликаних певними негативними подразниками.

Діяльність – сукупність цілеспрямованих, усвідомлених дій, що передбачають позитивний наслідок, задоволення власних та соціальних потреб і інтересів.

Еволюція – поступовий розвиток явища, предмета при збереженні його сутнісної визначеності в процесі якісно-кількісних змін.

Екстеріоризація – трансформація розумової дії назовні у дію з предметами.

Екстраверт – за визначенням К.Юнга, особа, яка більше цікавиться зовнішнім світом і людьми.

Емоції – переживання людини, які виявляються в змінах поведінки, ставленні до всього, що нас оточує, та внутрішнього стану особистості.

Інтроверт – за визначенням Юнга, особа, яка більше цікавиться власними думками і почуттями.

Інтелектуальність – можливість розуміти та усвідомлювати навколишній світ, думати раціонально, вміти використовувати свій досвід та можливості у змінних умовах.

Загальна психологія – галузь психології, яка характеризує психіку людини в її ідеальному, сформованому варіанті.

Звичка – потреба людини виконувати певну дію, схильність до відносно стандартних дій.

Здібності – синтез індивідуально-типологічних особливостей особистості, що є умовами успішного здійснення певної діяльності.

Коефіцієнт інтелектуальності – міра рівня інтелекту людини з урахуванням індивідуального ментального та фізичного віку.

Комунікабельність – риса особистості, здатність її до спілкування з іншими людьми, товариськість.

Комунікація – фундаментальна ознака людської культури, яка полягає в інтенсивному взаємодіюванні людей на основі обміну певною інформацією.

Конфлікт – критична психологічна ситуація, зіткнення складного внутрішнього світу особистості з умовами та вимогами життя.

Лідер – людина, яка зважаючи своїм особистим якостям має найбільший вплив на членів соціальної групи.

Метод – система прийомів для досягнення поставленої мети.

Мимовільне запам'ятовування – форма запам'ятовування, що є продуктом певних дій (пізнавальних, практичних та ін.), крім мнемотичних; тобто запам'ятовування, яке здійснюється без спеціальної мети.

Мислення – процес опосередкованого та узагальненого відображення свідомістю людини предметів і явищ об'єктивної дійсності в їхніх істотних властивостях, зв'язках і відношеннях; вища форма відображення дійсності у психіці.

Міркування – ланцюг умовиводів, викладених у логічно-послідовній формі, або послідовний ряд суджень відносно якогось питання, де з попередніх суджень випливають наступні.

Мнемоніка – мистецтво запам'ятовування – сукупність формальних прийомів запам'ятовування, що забезпечують закріплення матеріалу в пам'яті, цей процес ґрунтується головним чином на асоціації.

Мова – суспільно зумовлена система словесних знаків, яка слугує засобом спілкування в певному суспільстві.

Мотив – спонукальна причина дій і вчинків людини.

Мотивація – сукупність мотивів, доказів для обґрунтування чогось; мотивування. Мотивація буває простою та складною, більш і менш усвідомленою.

Навичка – компонент діяльності, забезпечує індивіду спроможність виконувати певний вид діяльності раціонально, майстерно, кваліфіковано.

Навчання – процес оволодіння системою знань, понять, умінь і навичок, необхідних для орієнтації в сучасному світі.

Неформальна група – група людей, об'єднаних власними інтересами, цінностями та потребами.

Обдарованість – високий рівень задатків, схильностей особистості, сплав природженого і набутого індивідом.

Обсяг уваги – кількість об'єктів, які ми сприймаємо чітко.

Особистість – свідомо людина, наділена особливим генетичним кодом, яка реалізує свої потенційні можливості в процесі активної творчої діяльності, що не суперечить інтересам інших людей, суспільних законів і заповідей Божих.

Пам'ять – когнітивний процес збереження інформації для подальшого її використання.

Педагогіка – наука про закономірності виховання, навчання й освіти підростаючих поколінь.

Персоналізація – становлення особистості.

Підсвідомість – частина психіки особистості, про яку особа не знає (не усвідомлює), але яка має вплив на її поведінку.

Потреба – нестача чогось, що порушує наш спокій і рівновагу, спонукає нас до діяльності.

Почуття – психічні стани і процеси, у яких відображено емоційний бік духовного світу людини, її суб'єктивне переживання подій і емоційне ставлення до навколишньої дійсності.

Праця – цілеспрямована діяльність людини на освоєння та перетворення предметів, об'єктів, навколишнього світу чи створення нових, внаслідок чого задовольняються власні та суспільні потреби.

Психіка – здатність мозку відображати об'єктивну дійсність у формі відчуттів, уявлень, думок та інших суб'єктивних образів об'єктивного світу.

Психічні процеси – різні форми єдиного, цілісного відображення суб'єктом за допомогою центральної нервової системи об'єктивної дійсності. Розрізняють такі основні види психічних процесів: відчуття, сприймання, пам'ять, уявлення, уява, мислення, мовлення, почуття, увага, воля.

Психічні стани – психологічна характеристика особистості, що відбиває її порівняно тривалі душевні переживання.

Психоаналіз – психологічна школа, заснована З.Фрейдом у 1896 р., яка основну увагу приділяє підсвідомим ментальним процесам людини, як нормальній, так і з відхиленнями.

Психологія – наука про душу.

Референтна група – група, в якій кожна особистість знаходить себе, її приймають такою, якою вона є, дають їй можливість реалізувати весь свій потенціал, здібності, таланти.

Рефлекс – закономірна реакція організму на зміни зовнішнього чи внутрішнього середовища, здійснювана через центральну нервову систему у відповідь на подразнення рецепторів.

Рух – фізіологічна функція живого організму.

Свідоме – сфера психіки, що характеризується контролем свідомості за перебігом психічних процесів.

Свідомість – усвідомлення відчуттів, думок і почуттів особистості, які переживаються нею в дану мить.

Соціальна група – сукупність індивідів (особистостей), яка є одиницею структури суспільства.

Соціальна психологія – наука, яка вивчає причини, механізми та закономірності спільної діяльності людей, їх поведінки в групах і спільнотах, емоційні переживання, особливості взаємного спілкування, а також виникнення психічних станів індивіда в групі, колективі.

Соціометрія – галузь соціальної психології, предметом якої є міжособові відносини в малих соціальних групах.

Спілкування – один з універсальних способів вияву групової форми буття людей.

Темперамент – індивідуально-типологічна характеристика людини, що виявляється в силі, напруженості, швидкості та врівноваженості перебігу її психічних процесів.

Увага – форма психічної діяльності людини, виявляється у її спрямованості і зосередженості на певних об'єктах при одночасному абстрагуванні від інших.

Уміння – цілеспрямоване засвоєння знань, умінь, навичок, соціального досвіду з метою наступного використання їх у практичному житті.

Успіх – позитивний результат праці, діяльності, здобуток, доробок.

Уява – психічний процес, що полягає у створенні людиною нових образів, уявлень, думок на базі її попереднього досвіду.

Формальна група – об'єднання людей, яке має спільні органи управління, цілі, організоване на основі певного офіційного документу.

Характер – сукупність основних найбільш стійких якостей особистості, що сформувалися впродовж життя і виявляються в діях, вчинках і поведінці.

Ціль (мета) – ідеальне уявлення результату, який має бути досягнутий у ході людської діяльності.

ДЖЕРЕЛА

1. Асмолов А.В. Психология личности. – М., 2002.
2. Выготский Л.С. Воображение и его развитие в детском возрасте. – Собр. соч., т.2. – М., 2000.
3. Выготский Л.С. Мышление и речь. – Там же.
4. Клепиков О.І., Кучерявий І.Т. Основи творчості особи.-К.: Вища школа,1996.
5. Дубравська Д.М. Основи психології. – Львів, 2001.
6. Краткий психологический словарь / Под ред. Петровского А.В. – М., 1985.
7. Кузин В.С. Психология: Учебник. – М., 1997.
8. Леонтьев А.А. Язык. Речь. Речевая деятельность. – М., 1998.
9. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. – М., 1997.
10. Леонтьев А.Н. Лекции по общей психологии. – М., 2005.
11. Лозниця В.С. Основи психології та педагогіки: Навч. посібник. – К., 2001.
12. Максименко С.Д. Психологія. – К., 2007.
13. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. посібник. – К., 1998.
14. Немов Р.С. Общая психология. Краткий курс. – СПб.: Питер, 2010.
15. Основи психології / Під ред. О.В.Киричука, В.А.Роменця. – К.: Либідь, 1999.
16. Основи психології. Навчальний посібник / Під ред. А.І.Векаріс, Ю.І.Завалевський, К.М.Левківський. – Х.-К., 2005.
17. Основи психології та педагогіки / За ред. Степанова О.М., Фіщука М.М. та ін. – К., 2003.
18. Психологія / Під ред. Ю.Л.Трофімова. – К.: Либідь, 2001.
19. Психология. Учебник для гуманитарных вузов / Под ред. Дружинина В.Н. – СПб.: Питер, 2006.
20. Психология. Учебник для технических вузов / Под ред. Дружинина В.Н. – СПб.: Питер, 2000.
21. Психология и педагогика: Учебное пособие. – М., 2002.
22. Реан А.А., Бордовская В.Н., Розум С.И. Психология и педагогика. Учебник для вузов. – СПб.: Питер, 2001.
23. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. – Санкт-Петербург, 2001.
24. Столяренко Л.Д. Основы психологии. – Ростов-на-Дону, 2009.
25. Трофімов Ю.Л. Інженерна психологія. – К.: Либідь, 2002.

ЗМІСТ

Методичні вказівки до виконання контрольних робіт	3
Контрольні роботи	3
Варіант 1	3
Варіант 2	3
Варіант 3	4
Варіант 4	4
Варіант 5	4
Варіант 6	4
Варіант 7	5
Варіант 8	5
Варіант 9	5
Варіант 10	5
Словник психологічних термінів	6
Джерела	10

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Методичні вказівки
до виконання контрольних робіт
з дисципліни

«ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ»

(для студентів 4 курсу заочної форми навчання напряму підготовки
6.050701 – «Електротехніка та електротехнології»
та слухачів другої вищої освіти)

Укладач **Хом'якова** Ольга Володимирівна

Відповідальний за випуск *О. О. Жигло*

Редактор *З. І. Зайцева*

Комп'ютерне верстання *К. А. Алексанян*

План 2011, поз. 579 М

Підп. до друку 28.04.2011

Формат 60×84/16

Друк на різнографі.

Ум. друк. арк. 0,6

Тираж 50 пр.

Зам. №

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rektorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 4064 від 12.05.2011 р.